

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-549 24 IR 41
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. I-549 24 ir 41 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas įvertinus įgyvendinant Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatymą (toliau – Įstatymas) praktikoje pasitaikančius atvejus, kai dėl socialinio draudimo senatvės pensijos (toliau – senatvės pensija) skyrimo asmenys kreipiasi pavėluotai, t. y. praėjus daugiau nei 12 mėnesių nuo teisės gauti senatvės pensiją atsiradimo dienos. Įstatymas nustato, kad tokiems asmenims senatvės pensija galėtų būti skiriama ir mokama ne daugiau kaip už 12 mėnesių iki kreipimosi dėl senatvės pensijos paskyrimo dienos. Kartu Įstatymo 24 straipsnis nustato galimybę asmens prašymu atidėti senatvės pensijos skyrimą ar mokėjimą. Asmens prašymu atidėjus senatvės pensijos skyrimą ar mokėjimą, senatvės pensija padidinama 8 procentais už kiekvienus pilnus atidėjimo metus. Taigi, asmuo savo teisę atidėti senatvės pensijos skyrimą ar mokėjimą (ir tokiu būdu pasibaigus senatvės pensijos skyrimo ar mokėjimo laikotarpiui gauti didesnę senatvės pensiją) gali įgyvendinti tik pateikęs Valstybinio socialinio draudimo administravimo įstaigai prašymą.

Atsižvelgiant į tai, bei siekiant mažinti galimus senatvės pensijų gavėjų, kurie pavėlavo kreiptis dėl senatvės pensijos skyrimo daugiau nei 12 mėnesių, praradimus, Įstatymo projektu siekiama nustatyti teisinį reguliavimą pagal kurį asmuo, įgijęs teisę gauti senatvės pensiją pagal šį įstatymą, bet dėl jos skyrimo kreipiasi praėjus daugiau nei 12 mėnesių, būtų laikoma, kad jis pageidauja atidėti senatvės pensijos skyrimą, jei jis yra įgijęs bent minimalų stažą senatvės pensijai skirti dirbdamas Lietuvos įmonėse ir valstybių, kuriose taikomi Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentai ir (arba) Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys dėl pensijų mokėjimo, išskyrus sutartis, sudarytas pagal teritorinį principą, įmonėse, įstaigose ir organizacijose.

Be to, Įstatymo projektu siekiama nustatyti atidėto senatvės pensijos skyrimo senatvės pensijos bendroji ir individualioji dalys apskaičiuojamos nustatyta tvarka padidindamos 8 procentais už kiekvienus atidėtus paeiliui einančius 12 mėnesių, išskyrus Įstatymo projekte nustatytus atvejus.

Įstatymo projektu siekiama nustatyti, kad jei asmuo senatvės pensijos atidėto skyrimo ar mokėjimo laikotarpiu, gavo negalios, netekto darbingumo (invalidumo), maitintojo netekimo ar ištarnauto laiko pensiją ar šalpos išmoką, išskyrus šalpos našlaičių pensiją, taip pat jei asmuo senatvės pensijos atidėto skyrimo ar mokėjimo laikotarpiu buvo praradęs teisę gauti senatvės pensiją jam senatvės pensija dėl atidėto skyrimo ar mokėjimo už laikotarpius, kai gavo negalios, netekto darbingumo (invalidumo), maitintojo netekimo ar ištarnauto laiko pensiją ar šalpos išmoką, išskyrus šalpos našlaičių pensiją, ar buvo praradęs teisę gauti senatvės pensiją nedidinama Šiuo siūlymu siekiama atsižvelgiant į tai, kad asmeniui vienu metu gali būti mokama tik viena socialinio draudimo pensija (arba senatvės, arba negalios (netekto darbingumo ar invalidumo), o šalpos pensija mokama tuomet, kai asmuo neturi teisės gauti socialinio draudimo senatvės ar negalios pensijos arba jo gaunama pensija yra mažesnė už šalpos pensiją. Todėl atvejai, kai asmeniui senatvės pensija yra nemokama dėl to, kad jis gauna kitos rūšies socialinio draudimo pensiją ar šalpos išmoką, išskyrus

šalpos našlaičių pensiją, neturėtų būti traktuojami kaip priežastis papildomai didinti (t. y. taikyti atidėtą senatvės pensijos skyrimą ar mokėjimą) nemokėtą senatvės pensiją

Taip pat Įstatymo projektu siekiama nustatyti reguliavimą, kuomet asmeniui senatvės pensija yra mokama, tačiau jo prašymu senatvės pensijos mokėjimas gali būti atidėtas. Siekiama aptarti senatvės pensijos dydį ir atnaujinimo tvarką, pasibaigus senatvės pensijos mokėjimo atidėjimo laikotarpiui, o taip pat nustatyti atvejus, kuomet senatvės pensijos mokėjimas gali būti atnaujintas nepasibaigus senatvės pensijos mokėjimo atidėjimo terminui.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorius ir rengėjas Lietuvos Respublikos Seimo narys Linas Kukuraitis.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Įstatymo 24 straipsnis nustato, kad:

- asmuo, įgijęs teisę gauti senatvės pensiją, turi teisę pateikti prašymą dėl senatvės pensijos skyrimo ar mokėjimo atidėjimo;
- atidėti senatvės pensijos skyrimą galima tik pilniems metams, bet ne ilgiau kaip 5 metams;
- už kiekvienus pilnus senatvės pensijos skyrimo ar mokėjimo atidėjimo metus senatvės pensija didinama 8 procentais.

Pasibaigus senatvės pensijos skyrimo ar mokėjimo atidėjimo laikotarpiui, asmeniui skiriama ir (arba) pradedama mokėti atitinkamai padidinta senatvės pensija – kuo ilgesnis atidėjimo laikotarpis, kuriuo asmuo jam galinčios priklausyti senatvės pensijos negauna, tuo labiau senatvės pensija po atidėjimo laikotarpio didėja. Kai asmuo pasinaudoja galimybe atidėti senatvės pensijos skyrimą ir (arba) mokėjimą maksimaliam 5 metų (60 mėnesių) laikotarpiui, jam priklausanti senatvės pensija padidinama 40 procentų ir padidinta mokama iki gyvos galvos, kasmet ją indeksuojant. Pavyzdžiui, jei asmuo, 2019 m. pateikė prašymą atidėti senatvės pensijos skyrimą maksimaliam 5 metų (60 mėnesių) laikotarpiui ir 2024 m., šiam terminui pasibaigus, jam buvo paskirta vidutinės senatvės pensijos (598 eur) dydžio senatvės pensija, dėl atidėto kreipimosi šią pensiją padidinus 40 procentų, asmeniui būtų pradėta mokėti 837 eur dydžio senatvės pensija (239 eur didesnė senatvės pensija). Įvertinus faktinį vidutinės senatvės pensijos didėjimą dėl šių pensijų indeksavimo, 2025 m. pensija didėtų 11,51 procento ir toks asmuo 2025 m. pradėtų gauti 933 eurų dydžio senatvės pensiją (vietoj 667 eur).

Asmeniui, iš anksto nepateikusiam Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigai prašymo atidėti senatvės pensijos skyrimą ar mokėjimą, taikyti senatvės pensijos didinimo už praėjusius laikotarpius, kai asmuo būtų turėjęs teisę gauti senatvės pensiją, bet laiku dėl jos nesikreipė, šiuo metu nėra galimybių.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projektu siūloma:

- 1) atsisakyti išankstinio prašymo atidėti senatvės pensijos skyrimą laikant, kad tais atvejais, kai asmuo įgijo teisę gauti senatvės pensiją, bet dėl jos paskyrimo kreipiasi praėjus daugiau nei 12 mėnesių, jis pageidauja atidėti senatvės pensijos skyrimą, jei jis yra įgijęs bent minimalų stažą

senatvės pensijai skirti dirbdamas Lietuvos įmonėse ir valstybių, kuriose taikomi Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentai ir (arba) Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys dėl pensijų mokėjimo, išskyrus sutartis, sudarytas pagal teritorinį principą, įmonėse, įstaigose ir organizacijose;

2) nustatyti kaip apskaičiuojamos atidėtos senatvės pensijos bendroji ir individualioji dalys bei padidindamos už kiekvienus atidėtus paėmiami einančius 12 mėnesių;

3) nustatyti, kad jei asmuo senatvės pensijos atidėto skyrimo ar mokėjimo laikotarpiu, gavo negalios, netekto darbingumo (invalidumo), maitintojo netekimo ar iš tarnauto laiko pensiją ar šalpos išmoką, išskyrus šalpos našlaičių pensiją, taip pat jei asmuo senatvės pensijos atidėto skyrimo ar mokėjimo laikotarpiu buvo praradęs teisę gauti senatvės pensiją jam senatvės pensija dėl atidėto skyrimo ar mokėjimo už laikotarpius, kai gavo negalios, netekto darbingumo (invalidumo), maitintojo netekimo ar iš tarnauto laiko pensiją ar šalpos išmoką, išskyrus šalpos našlaičių pensiją, ar buvo praradęs teisę gauti senatvės pensiją nedidinama;

4) aptarti senatvės pensijos dydį ir atnaujinimo tvarką, pasibaigus senatvės pensijos mokėjimo atidėjimo laikotarpiui, o taip pat nustatyti atvejus, kuomet senatvės pensijos mokėjimas gali būti atnaujintas nepasibaigus senatvės pensijos mokėjimo atidėjimo terminui.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant Įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas įstatymas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsiliieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priimtas įstatymas tiesioginės įtakos verslo sąlygoms ir verslo plėtrai neturės.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymą, kitų įstatymų priimti, keisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymo projekte sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte naujų sąvokų nepateikiama, galiojančios sąvokos nekeičiamos.

11. Ar Įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymo projektu siūlomiems pakeitimams įgyvendinti įgyvendinamųjų teisės aktų papildyti ar keisti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projektu teikiamiems siūlymams įgyvendinti papildomų Lietuvos Respublikos valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės. Sutaupyti lėšų neplanuojama.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Įstatymo projektą nebuvo gauta specialistų vertinimų, rekomendacijų ir išvadų.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia jam įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“, yra „senatvės pensija”.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teikia

Seimo nariai